

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Ds K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Ds B. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, Zwolle; Ds K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Ds B. A. Knoppers, Amsterdam; Ds J. G. Kunst, Arnhem; Ds C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marnelstein, Amsterdam; Ds F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Ds D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Ds J. C. Rullmann, Utrecht; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Ds J. de Vries, Tilburg; Ds J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 1 Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentie: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Iets over de Catechisaties. II. — Uit de Schrift: De plaats der boesheid (Matth. 28:10). — Geestelijke Adviezen: Maar ik ten Avondmaal gaan? — Literatuur en Kunst: Hendr. Kuyper van Oordt. De wrok van Biederik Spikkerboer. — Het Boek van de Week: Mother India by Katharine Mayo. — Muzikale Kroniek: Prof. Albert Schwegel als organist en Bachkennër. — Folklore: Het Friesche karaktertype. — Zending en Evangelisatie: Samenwerking — Verschoon. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

IETS OVER DE CATECHISATIES.

II.

Reeds wagen we erop, dat het opvallend is, dat de methode van „vragen en antwoorden“ in onze leerboeken voor de catechisatie bijna met de uiterste consequentie wordt gevolgd. Het moet opvallen, dat voor het gewone onderwijs deze methode al lang verlaten is. Stel U een geschiedenisboek voor, voor de Lagere of H.L.O.-school, dat geheel bij wijze van „vraag en antwoord“ was opgesteld, en dan nog liefst zóó, dat het de bedoeling was, de antwoorden (met de vragen!) letterlijk van buiten te leeren. Er zou geen recensent zijn, die het voor zulk een boekje quam, en met een soort hoongelach zou het in de kringen van het onderwijs worden ontvangen. Maar wanneer er een leerboek voor de catechisatie in dezen vorm verscheen, vindt ieder dat, naar het schijnt heel gewoon.

Is dat te verklaren?

Ongetwijfeld.

In de eerste plaats werkt daartoe mee een zeker conservatisme, dat op kerkelijk erf meer dan eens een zegen bleek, en dan toch feitelijk méér dan conservatisme was, maar dat ook zeer wel voor een goede ontwikkeling van het leven dammen kan opwerpen.

In de tweede plaats kan niet worden ontkend, dat het noodig is, dat onze jonge menschen een betrekkelijk groot aantal formules en formuleringen van buiten leeren; en dat het dan wel heel moeilijk is een anderen vorm te vinden, dan die van vragen en antwoorden. Dit betreft evenwel in de eerste plaats het dogmatisch onderwijs; en boven dien hebben wij in onze belijdenisschriften een groot deel der vaste formuleringen gereed liggen, zoodat het in de meeste gevallen niet tot de onoverkomelijke moeilijkheden behoort, de juiste termen vast te leggen.

In de derde plaats wijst men erop, dat de catechismus en het Kort Begrip ook gebruik maken van dezen vraag- en antwoord-vorm.

Over dit argument moge afzonderlijk een en ander worden gezegd.

Het „Kort Begrip“ is als grond of motief voor de „vraag- en antwoord-methode“ toch eigenlijk niet te citeeren. Immers het is niet anders dan een min of meer gelukkig geslaagd, door een predikant opgesteld, en door een kerkeraad (Middeburg) goedgekeurd extract uit den catechismus. Het heeft groote populariteit verkregen. Te groote. Immers de behandeling van de wet als leefregel der dankbaarheid komt uitermate slecht tot haar recht. En officieel karakter heeft het Kort Begrip nimmer gehad. Hoezeer het nu op zichzelf vele verdiensten moge hebben, als leerboek voor de catechisatie in dezen tijd, met zijn talloze vragen, waaromtrent het Kort Begrip ten eenenmale zwijgt, is het toch niet aan te bevelen.

Maar ondanks dit alles, en ook al mocht men het met het laatst gezegde niet eens zijn, blijft toch nog het niet te loochenen feit, dat een beroep op het Kort Begrip niets beteekent, aange-

zien het Kort Begrip geen enkel officieel karakter heeft, en zijn methode eenvoudig van die van den Catechismus is gecopieerd.

Maar dan de Catechismus!

Zie, dat is een officieel belijdenisgeschrift, het is door onze kerken erkend als de Catechismus, als het leerboek. En die catechismus heeft vraag- en antwoord-methode.

Dat is waar. Ofschoon het nu ook niet alles zegt, gelijk we zullen zien.

Immers we moeten niet vergeten, op welke wijze, en in welken tijd de Catechismus ontstond. Het is toch al dadelijk evident, dat bij de opstelling van den Catechismus niet de vorm, maar de inhoud van het catechisatieboek in het middelpunt van de belangstelling stond, en aller aandacht had.

Deze vorm toch is weliswaar hier en daar voor een leerboek geschikt, maar op veele plaatsen al heel ongelukkig. Ruim vijf jaren geleden wreef ik in mijn dissertatie op een en ander. Daar zijn trouwens de grafische voorstellingen te vinden, uit welke blijkt, hoe bepaalde zinnen en zinswendingen het van buiten leeren van den Catechismus voor de kinderen en jonge menschen schier tot onmogelijkheden doet behooren.

We moeten daarbij niet vergeten, dat onze catechismus een vertaald boek is, en dit blijkt, speciaal uit den vorm van sommige ingewikkelde zinnen al heel duidelijk.

Dat evenwel de vorm als „zinsvorm“ niet in de eerste plaats de gelukkigste is, zal men dan voor onzen Catechismus, wanneer men hem als leerboek beschouwt, wel willen toegeven.

Maar, zoo zegt men dan, daar is meer. De vorm van vraag- en antwoord is toch wel heel bijzonder, en wellicht ook opzettelijk.

Wat nu deze vraagstelling betreft moeten we enkele opmerkingen maken betreffende de historische zijde, die er aan deze kwestie is.

Reeds in den aanvang der negende eeuw had men vraagboeken, aan de hand van dewelke de „leeken“ werden onderwezen. De sendgerichten speciaal hadden een handleiding in deze boekjes, en de geestelijken hielden zich bij het onderwijs om begrijpelijke redenen aan deze boeken; immers, kenden de leden hunner parochie de antwoorden goed, dan werd er ook voor het „sendgericht“ een goed figuur gemaakt. Door de middeleeuwen heen houdt men deze vraagboeken, en ook de Waldenzen maken in hun „Interrogations menors“ van de oude methode gebruik. De reden om welke deze methode was ingevoerd, was alleen deze, dat men speciaal met het oog op eventuele visitatie beter een objectieve maatstaf ter beoordeling had; de reden om welke ze werd gehandhaafd was, voor zoover na te gaan, alleen deze, dat men ze nu eenmaal had, en dat het vraagboek was ingeburgerd. Ook Luther sluit zich bij deze praxis aan. Niet alzoó Calvijn.

Calvijns eerste Catechismus is niet in den vraag- en antwoord vorm. Calvijn moet voor deze afwijking van het bestaande zijn reden gehad hebben. Immers, het is meer opzettelijk een andere, dan de tot nog toe gevolgde, methode te kiezen, dan eenvoudig zich aan te sluiten aan het bestaande. En al is het nu waar, dat Calvijn (met het oog op de eerst Lutherse landen?) later in zijn volgend leerboek de vraag-methode invoert — principiële bezwaren tegen

een leerboek in een anderen vorm dan onze Catechismus heeft Calvijn niet gehad.

Uit het gezegde blijkt nu wel duidelijk, dat er wat den vraag- en antwoord-vorm betreft, moeilijk een beroep op onzen Catechismus kan worden gedaan.

Daarbij komt, dat we in de jongste historie ten dezen eenige zeer behaarswaardige werken hebben. De „deputaten voor het leerboek“ rapporteerden aan de Synode van Utrecht, dat de methode van niet-vraag- en antwoord“ in overeenstemming is met de eischen, die de tegenwoordige paedagogiek stelt. Dat tegenwoordige zouden we willen onderstrepen. Immers het inzicht in het psychologisch gebeuren bij het leerproces is in de laatste tientallen jaren ongemeen verbeterd.

Wat het vraag- en antwoord van buiten leeren betreft is er een bedroevende ervaring van vele jaren en vele plaatsen, waaruit blijkt, dat veelal de vraag vergeten wordt, of in 't geheel niet wordt geleerd, terwijl het antwoord zoodoende in de lucht komt te hangen. En wanneer het te doen is om bestrijding van het mechanisch leeren, dan zal men er prijs op moeten stellen, dat vraag- en antwoord niet op één dreun worden opgezegd. En toch is het schier een psychologische wet, dat dit geschiedt; en dit weer tengevolge van 't feit, dat bij den vraag- en antwoord-vorm er een insnijding is in den gedachtegang, die door het kind alleen door mechanische handeling kan worden overwonnen.

Maar er is meer.

De onderzoekingen van onderscheiden psychologen en paedagogen hadden tot resultaat, dat duidelijk bleek, dat het leeren het gemakkelijkst is, daar, waar zoo weinig mogelijk incisies in de leerstof zijn; dat een korte, logische zin, met goede woordkeus, zoo mogelijk met rythmus of alliteraties het best wordt gememoriseerd; dat de opmerkzaamheid een bepaald omvang heeft, zóó, dat naast een hoogtepunt in die opmerkzaamheid steeds een inzinking (vallei) zich bevindt en dus korte stellingen moeten worden gegeven; dat bij vragen en antwoorden de aanhef van het antwoord immer min of meer willekeurig is gekozen, en daarom storend werkt (men heeft zóó immers twee „aanvangen“ in één thesis); dat in het algemeen de vraag- en antwoord-vorm verwarrend werkt voor de typen met een meer visuele (op het geziene beeld gerichte) herinnering (dat zijn dus in de meeste gevallen de minder goede leerlingen), enz.

Zoo zouden we kunnen doorgaan.

Genoeg echter om te doen zien, dat hetgeen aan de Utrechtsche Synode werd gerapporteerd op goede gronden rust.

Nu moet ongetwijfeld am het uit het hoofd leeren groote waarde worden toegekend.

Maar hiervoor kieze men dan ook den meest juiste vorm.

Waarom moeten onze kinderen, die op school aan de beste methodes gewend zijn, afkeerig gemaakt worden van de catechisatie, óók mede door absoluut noodeloze handhaving van een verouderde les- en leer-methode?

Maar, zoo zegt men, de vraag- en antwoord-methode wekt de belangstelling der leerlingen.

Is dat juist?

Ja, zoo zegt men, zoo krijgen ze antwoord op vragen, die ook bij hen rijzen.

We gelooven niet, dat dit juist is, of ook zelfs maar in enkele gevallen als geheel juist kan worden aanvaard.

En indien wel, welnu, dan is er nog grooter euvel.

Wekt de vraag-en-antwoord-methode inderdaad de belangstelling van den leerling? Zit 'n dat in die vragen? Een catechisant zei eens tegen me: gek, dat die menschen je altijd dingen willen laten vragen, die je heelmaal niet vragen wil. Door de vraag-en-antwoord-methode wordt juist in den belangstellingsgang van den leerling een zekere onrust gewekt. Laat hem kort en bondig in een logisch geheel van stellingen zien, hoe het is, — en geef hem de gelegenheid zijn eigen vragen aan den catecheet te doen. Indien het waar is, dat door de vragen en antwoorden de belangstelling wordt gewekt, dan is dit alleen mogelijk — psychologisch gezien — indien de vragen en antwoorden successie juist de interesse-volgorde van den leerling dekt. Anders stoort deze methode de belangstelling. En zal deze vraag en antwoord volgorde weer de interessevolgorde van den leerling dekken, dan wordt weer onafwijsbaar den indruk gewekt, dat de geloofswaarheden door verstandelijke redeneering ons bekend worden.

En dat laatste is een nog grooter gevaar. Het is het oude gevaar van de Socratische methode van het nationalisme: de waarheden komen vanzelf uit de antwoorden op de vragen, die er bij ons rijzen op.

En dit alles geldt nu nog slechts van het dogmatisch onderwijs.

Hoever te meer moet het geschiedenis-onderwijs, dat juist een verbreking van aandacht, een verbroekeling van opmerkzaamheid en een fetterlijk cjteten van omschrijvingen, zooveel minder dult, verre blijven van een vraag-en-antwoord-methode!

J. WATERINK.

UIT DE SCHRIFT.

De plaats der bescheiding.

En de elf discipelen zijn bescheiden naar Galilea, naar den berg, waar Jezus hen heeft afscheiden had. Matth. 28:16.

Gedurende de weken tusschen Zijn opstanding en hemelvaart verscheen de Heiland aan Zijn jongeren telkens op het onverwachtst.

Waar zij ook waren, in de opperveld, op den weg naar Emmaus, aan de zee van Tiberias, overal overviel Hij hen met Zijn komst.

Slechts één plaats was er, waarvan hun tevoren was aangezegd, dat Jezus hen daar zou ontmoeten.

Reeds de engel gaf aan de vrouwen de boodschap mee: zegt Zijn discipelen, dat Hij opgestaan is van de dooden en ziet, Hij gaat u voor naar Galilea, daar zult gij Hem zien.

Op dien berg, waar Jezus hen bescheiden had, zou de eigenlijke samenkomst plaats vinden.

Zoo handelt de Meester ook met u, o mijn ziel.

Hij doet u door Zijn Geest en genade Zijn tegenwoordigheid vaak smaken, terwijl gij er niet op hadt gerekend.

Plotseling wandelt Hij soms nevens u op den weg.

Op de meest verschillende plaatsen verrast Hij u met Zijn ontmoeting.

Doch Hij heeft ook vaste plaatsen, waar Hij u bescheiden heeft.

Daar kunt gij met zekerheid verwachten.

Onder de bediening van Zijn Woord.

Aan den heiligen Disch.

In de binnenkamer.

Op die plaatsen der bescheiding roept Hij goetliedig weer: Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop.

Als gij maar even gehoorzaam waart als de discipelen en discipelen, hoe vaak in uw leven zoudt gij dan Jezus zien met het geloofsoog.

Maar nu — Jezus is er wel op die plaatsen der bescheiding. Hij breekt Zijn afspraak niet. Doch gij zijt maar al te dikwijls afwezig. Gij stuurt er wel uw lichaam heen. Maar zelf blijft gij ver van daar.

Aan wien het dan te wijten, dat er zoo weinig verheffing in uw leven is?

Zoekt toch trouw de plaatsen der bescheiding.

En denkt er aan: de groote plaats der bescheiding is de hemel.

Gelijk Christus de kleine schare Zijner liefhebbers voorging naar Galilea, zoo ging Hij u voor naar den hemel.

Daar, daar zult gij Hem zien.

Daar zult gij in onverboden gemeenschap met Hem staan.

Daar zult gij van Zijn nabijheid verzadigd worden.

Het aangezicht dan naar Jeruzalem!

Het hart naar boven! O, mijn ziel!

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Mag ik ten Avondmaal gaan?

Een onzer lezers — die me verzoekt, zelfs niet door initialen zijn incognito in gevaar te willen brengen — vraagt m'n hulp in 't zoeken van een antwoord op bovenstaande vraag.

Ze beteekent bij hem wat anders dan in de meeste gevallen.

Gewoonlijk komt ze op uit de vrees, dat men geestelijk niet gerechtigd is, om aan te zitten aan den heiligsdisch.

Maar bij onzen vrager heeft ze haar aanleiding in iets anders: in zijn gezondheidstoestand.

Zonder voorzover hij weet, aan t.b.c. of een andere besmettelijke ziekte te lijden, laat zijn gezondheid veel te wenschen over, en verradt zich dat in zijn uiterlijk en gedraging aanstands voor elk die hem ziet.

Dit hield hem reeds jaren terug van het H. Avondmaal, ofschoon zijn ziel er naar uitging.

Hij vreesde, dat zijn aanzitten andere Avondmaalgangers, die aan de mogelijkheid van besmetting konden denken, zou kunnen hinderen, en zoo hun stichting in den weg staan.

En nu hij, na lang aarzelen, eindelijk op het punt staat tot het H. Avondmaal toe te gaan, is hij er nog maar half gerust op, dat hij daardoor anderen niet berooven zal van wat hij voor zichzelf begeert.

Deze vraag heeft me goed gedaan.

Ze getuigt van een teederheid, die alle gezonde Avondmaalgangers voor zich mogen bidden.

Heveel rijker zouden onze Avondmaalsvieringen zijn, en hoeveel rijker heel ons kerkelijk leven — waarvan immers het aanzitten aan den heiligsdisch het middelpunt en de hoogste niting is — als zoo de wet der liefde: „Een iegelijk zie niet op het zijne, maar ook op hetgeen dat der anderen is“, algemeene beoefening vond.

Pijnlijke vragen, als van dezen broeder — pijnlijk niet alleen voor wie er mee tobt, maar ook voor wie ze gelden — zouden dan allicht niet opkomen. Of althans geen jaar noodig hebben, om een oplossing te vinden.

Daarmee bedoel ik in 't geheel niet te zeggen, dat iemand in het geval van onzen vrager, de moeilijkheid waarvoor hij staat, kort en goed, met een beroep op zijn recht om het H. Avondmaal te ontvangen, op de liefde van de broeders en de zusters, en op de macht Gods om anderen voor besmetting te bewaren, op zij mag zetten.

Integendeel. Zulke een beroep op de macht Gods zou wel den schijn hebben van geloof, maar in zijn afwijzing van onderwerping en gehoorzaamheid aan Gods ordinarie, zou het toonen vlak het tegendeel van geloof te zijn.

Want één van Gods ordinarie is, dat we ons wachten zullen, oot de gezondheid en het leven van onzen naaste in gevaar te brengen. En dat God in het heilige, zoowel als in het dagelijksche leven, die ordinarie geëerbiedigd wil zien, blijkt b.v. wel zeer duidelijk uit zijn voorschrift in de Mozaïsche wetten, dat onder Israël een melaatsche niet alleen van de burgerlijke samenleving, maar ook van den dienst aan het heilgdom moest worden uitgesloten.

En wat het beroep op de liefde der broeders en zusters betreft — wie liefde van anderen vraagt, zal toch wel altijd moeten beginnen met haar zelf te geven.

Hoe hebben we dan in een geval als ons hier bezighoudt te handelen?

Me dunkt, we hebben dan te beginnen met onzen Dokter te vragen, of we door aan 't H. Avondmaal deel te nemen, anderen in gevaar kunnen brengen van besmet te worden. Stelt de Geneesheer ons op dat punt volkomen gerust — dan behoeven we ons verder door niets te laten ophouden. Ook niet door de vrees, dat anderen op grond van ons uiterlijk wel eens aan gevaar voor besmetting konden denken. Want het ligt buiten onze macht, al dergelijke gedachten en vermoedens bij overangstvallige menschen te voorkomen.

We gaan dan zonder bezwaar aan het Avondmaal.

Luidt het advies van den Dokter anders; is hij van oordeel, dat ons aanzitten in meerder of minder mate gevaar voor besmetting meebrengt — dan doen we veilig met dit aan onzen Dominé of een onzer Wijkouderlingen mee te deelen, en hen te verzoeken, dat ze er, zooveel noodig, toe mee-

werken, dat we plaats kunnen nemen aan de laatste tafel, en dan zoo, dat de beker ons het laatste bereikt.

In den regel zullen we wel zelf de plaats kunnen innemen.

Op die manier hebben we ons-zelf van alle bezwaren vrijgemaakt, en alle reden van aanstoot of vrees voor anderen weggenomen.

Ik kan er inkomen, dat men er iets pijnlijks in vindt, nog niet om zijn Dokter over 't geval te raadplegen, maar wel om er ook met een der opzicht-bekkende onderlingen over te spreken. Maar wie het ernst is met het gebruik van het H. A., zal die pijn er gaarne voor over hebben om van zijn bezwaar verlost te worden. Valsche schaamte mag ons hier geen oogenblik ophouden. Er is niet de minste schande in lupus, t.b.c. of een andere besmettelijke ziekte te hebben. En het is juist die valsche schaamte voor hun ziekte, die velen een gevaar doet zijn voor hun omgeving.

Laat ons trachten ieder voor zich en in zijn eigen kring met achterstelling van eigen gevoeligheid, voor anderen te waken. Wordt dit onder ons regel, dan zal het vertrouwen in elkanders waakzaamheid, alle kleinzielige vrees doen wijken, en blijft er geen plaats meer voor de splinterige vragen die de één beker in het H. A. vóór en na onder ons deed opkomen.

Ik wensch mijn vrager een onbezorgde, blijde en gezegende Avondmaalsviering.

V.

F.

LITERATUUR EN KUNST.

Hendr. Kuypers-van Oordt, De wrok van Diederik Spijkerhoer.

Bij de Uitgeversmaatschappij „Holland“ verscheen de vorige week een boekje, dat het eerste deel is van een komende serie, die we zouden kunnen noemen de christelijke pendant van de bekende „Literaire-Luxe-reeks“. Want als deze zal zij korte, op zichzelf staande verhalen brengen, kleine romans zoo men wil, maar dan van de hand van Auteurs, die zich op het terrein der christelijke kunst een goeden naam verworven hebben. En de uitvoering, te oordeelen ten minste naar het eerste deeltje, is zoo, dat we ook te dien aanzien van een luxe reeks mogen spreken.

In het voor ons liggende boekje vinden we geen aanwijzingen omtrent deze plannen van de Uitgeefster, maar van elders zijn we er voldoende mee bekend, om ze te kunnen publiceren en de verschijning van deze serie aan te kondigen.

En dan houdt dat aankondigen onmiddellijk in een hartelijk verwelkomen. Want voor elke uitbreiding van onze christelijk-literaire kunst, die haar werkelijk vooruitbrengt, zijn we dankbaar en dat te meer, wanneer we, zoals blijkbaar hier 't geval zal zijn, boeken kunnen aanbieden, die, wat uiterlijke verzorging betreft, bij het allerbeste der moderne romankunst niet ten achter staan. Natuurlijk gaat het om den inhoud van een boek en wordt de waarde ervan uitsluitend daardoor bepaald. Maar een werkelijk literaire roman, een kunstwerk dus, dient ook in zijn uiterlijk een artistieke verschijning te zijn. 't Is zeker een van de factoren, die de aantrekkingskracht vormen van den modernen roman, dat hij er zoo aantrekkelijk uitziet, dat hij zich reeds voor het oog als kunstwerk aandient. Ook van onze christelijke romankunst, die voor het overige een zoo gansch andere richting volgt en volgen moet, kan diezelfde kracht uitgaan. In versobering en versobering van het uiterlijk ligt stellig niet dat wat haar van de niet-christelijke kunst onderscheidt. Daarom is het een verblifdend verschijnsel, dat steeds meer aan deze uitwendige, maar niettemin betekenisvolle zijde van de zaak ook door onze christelijke uitgevers de aandacht wordt gewijd.

Om deze reden dan is de nieuwe reeks, die (getuige de eerste proeve) daaromtrent de beste verwachtingen wekt, alleen reeds een welkomstwoord waard.

Maar, we zeiden het al, de inhoud van een boek beslist toch over onze waardeering. Aan schoonheid, die zich alleen tot het uiterlijke bepaalt, hebben we niets. Zelfs zou een christelijke roman, van een bijzonder fraai uiterlijk, doch als christelijk boek onbetekenend en onberedend, daar door nog te meer een teleurstelling zijn.

Nu kunnen we over de waarde van de nieuwe serie als christelijke kunst niet anders, dan onze beste wenschen uitspreken. Mwachten is hier de boodschap. Maar, wat ze in haar eerste deel brengt, geeft alle recht om ten dezen hoopvol gestemd te zijn. De inzet is goed.

Deze gelukkige inzet wordt gevormd door het boekje van Mevr. H. Kuypers-van Oordt: De wrok van Diederik Spijkerhoer.

De Schrijfster is onder ons niet een onbekende. Met „Het stille Huis“ en het voortreffelijke „Het goed van Cronaert“ (een van de fijnste literaire stillevens, die onze christelijke kunst heeft voortgebracht) heeft ze zich een blijvende plaats onder onze christelijke Auteurs verworven. En in de oriënterende critieken (wekelijks in „De Heraut“) waarmee ze velen aan zich verplicht, heeft ze herhaaldelijk bewezen met de techniek van het

literaire k de juiste Min of dramatisch blijkt niet teit, die v heeft het v op wat in behoort te leding. He zich in de en waar h proces, is heen leest.

In kort Diederik zijn zoon pleegkind, achter van diend, en, zich veel met een m kind, dat i jes haar v diep gegrie voorvaderli zou moete zoodat hij en betreft dorpsstraat Van zijn niet meer dat, als de meer ter l een of an nicht, die i bestaan de gemakkelijk teverden. I udeel gew zien — de schied. De het vernie stantelig en zijn echte gaan Spijk enangerech en de levie de neef zij genoot ma eens het z haar wakke Zij, Spijk middelfon de voorma ten slotte een boodsch gestuurd w

Dit gege dians wein spanning. Schrijfster lijke conflic valt het B men, dat ie voortvloeset Daar is zelf.

De Schri karakter al

Hij was voren in zij gezicht. H voor. Hij h len l hield, was van te mak

Als nu t man, tegen bedachtzaam houden zo legen in h dan is „Sp zich geheel tvoor de t krijgt, wat, krigen zou

In zijn v rustig, wel strid, waa is anders I bevredegt E nog meer

En nu wor anders will blijkt uit , laatste win eens capit verlaarden zoeken. Als leiding kw oplossing. I wenschen v zijn onvred door) Heel stand, te v leering zoo

En dan c Want z'n